

at det før hed: „rentebærende Udlaan til Hede- og Mosedyrkere“ foreslaas der nu at give Kontoens Tekst følgende Affattelse: „rentebærende Udlaan til Hede- og Mosedyrkere mod Kommunernes Garanti.“ Jeg er altsaa fuldt ud enig med Udvalget i at forandre Ordlyden af denne Post paa Finansloven paa denne Maade. Derimod bevirker den Motivering, der gives i Betænkningen, og som selvfølgelig, hvis den ikke bliver paataalt, og hvis der ikke bliver taget nærmere Bestemmelse derom, vil være vejledende for Ministeren med Hensyn til Udførelsen af denne Post i det kommende Aar, at denne Udførelse vil antage en Karakter, som i ikke ringe Grad vil afvige fra, hvad der hidtil har været Tilfældet, og jeg tror ikke, at al, hvad der der forudsættes, vil være formaalstjenligt. Jeg tror saaledes, at det sidste Punktum bør ubelades, og det skal jeg siden give mine Grunde for. Med Hensyn til selve Realiteten er jeg altsaa stemt for Forslaget. I Anledning af, hvad den ærede Ordfører har sagt om, at det var en Vettelse, at man nu havde foreslaaet, i Stedet for som tidligere 4 Procent, $3\frac{1}{2}$ Procent, og at Laanene skulle være afdragsfri i 5 Aar, skal jeg sige, at jeg naturligvis er enig med ham i, at det er en Vettelse, og at det kan være meget formaalstjenligt. Men jeg vil dog henstille, om man ikke over for disse Smaafolk, som der her er Tale om, og som ved deres Arbejde tilføre Landet en Udvikling af ikke ringe Betydning for hele Samfundets Vel, kunde gaa til den ikke meget store Opoffelse at sætte Renten ned til 3 Procent. Jeg antager, at man vil kunne lade dem saa Pengene til den Pris, om end det giver en lille Difference, altsaa et lille Tab. Naar det hedder, at Pengene efter 5 Aars Forløb skulle afdrages med 5 Procent aarlig, forstaar jeg det saaledes, at Meningen er, at de skulle betales gennem 20 Aar efter de 5 Aars Forløb, altsaa inden 25 Aar efter Laanets Stiftelse. Jeg indrømmer, at det specielt for enkelte Mosedyrkeres Vedkommende maaste ikke vil være mere trykkende, end at de ville kunne magte det. Hvad derimod de Opdyrkere angaar, som i Almindelighed have været ment, og som nu have faaet deres rette Navn, idet der nu staar baade Hede- og Mosedyrkere, saa at det nu omfatter begge Dele, er jeg over for dem og specielt over for Hedyrkerne bange for, at denne Afgift af 5 Procent og Bestemmelsen om, at Laanet baade skal afdrages og forrentes i 25 Aar, vil overstige deres Kræfter. Saaledes har jeg opfattet Forslaget. Men hvis det ikke er Meningen, er det jo en anden Sag. Jeg tror dog, at

det er saaledes, og jeg vil derfor henstille til Overvejelse, om man ikke kunde gaa en anden Vej. Hvis disse Slutningslinier skulde blive staaende som Vejledning ved Afbøvelsen af denne Bevilling, vil jeg foreslaa, at det kom til at hedde, at de fremtidig ydede Laan komme til at gælde som Laan, der forrentes og afdrages med 6 Procent, det vil med andre Ord sige: 3 Procent Rente og 3 Procent Afdrag. Det vil ikke forlænge Indbetalingstiden mere end til 25 Aar, altsaa Laanet er afdragsfrit i de første 5 Aar og skal saa afdrages i Løbet af de næste 25. Paa den af mig her antydede Maade ville de komme til at indbetale hele Beløbet i Løbet af omtrent 30 Aar. Men saa kommer den Del af Anmærkningen, for hvilken jeg stiller mig — jeg vil helst bruge det Udtryk — lidt ængstelig, og som jeg er bange for vil komme til at virke paa en saadan Maade, at den vil skabe Hedeselskabet navnlig i en Retning, hvori ingen af os ønsker der skal ske Glæde. Slutningsætningen kan føre Hedeselskabet ind i en saadan Virksomhed, at det kunde sætte nogen Uvilje mod den Institution, som vi have sat saa megen Pris paa, og som vi tro har gjort saa meget godt. Der staar i denne Anmærknings Slutningsætning: „i de Egne, hvortil Hedeselskabet udstrækker sin Virksomhed“. Det vil med Undtagelse af det allersøstligste Sjælland kunne gælde saa at sige hele Sjælland, i alt Fald omtrent hele Midtsjælland fra Kongeaaen til Stagen. Men paa den anden Side kunde man jo ogsaa tænke, at det kun skulde omfatte de Egne, der ligger uden for en vis nærmere bestemt Afstand fra Hedeselskabets Hovedsæde, eller Steder, hvor dets større ledende Kræfter opholde sig. Jeg kunde i alt Fald tænke mig, at der kunde være Tvivl om, hvor man skulde have Hedeselskabets Anbefaling og hvor det ikke var nødvendigt. Jeg tror dog, at man vilde kunne komme ud derover uden større Banstueligheder. Der vil altsaa til Folk i disse Egne kunne blive tilstaaet Laan „efter Hedeselskabets Anbefaling“. Jeg tror ganske naturligt, at de Opdyrkere, der her vil blive Tale om, i de allersjælfste Tilfælde bo nærved eller paa en eller anden Maade staa i saa nær Forbindelse med Hedeselskabet, at det kan være ret naturligt at man tager dette Punkt med, men jeg vilde nødig have, at en saadan Anbefaling skulde staa som en Betingelse. Det skulde kun staa der som noget, der var særlig nyttigt for en Mand, der søger et saadant Laan. Men naar det saa hedder, at Laanet gives „paa det Vilkaar, at Laantageren følger den af dette Selskab givne